

แผนงบประมาณ	คุ่มใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
ผลผลิตที่ 1	การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และให้บริการความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์
โครงการ	โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์จังหวัดสุโขทัย อ.เมือง จ.สุโขทัย
หน่วยงานรับผิดชอบ	องค์การสวนพฤกษศาสตร์
คณะผู้ดำเนินงาน	<u>ที่ปรึกษา</u> ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดตั้งสาขาสวน พฤกษศาสตร์ในภูมิภาค คณะอนุกรรมการพัฒนาสาขาสวนพฤกษศาสตร์
	<u>คณะทำงาน</u> นายพรชัย ปรีชาปัญญา นายวิรัตน์ สมมิตร นายวศิน วงศ์วิเศษ นายธนภูมิ ธนาทิพกุล น.ส.นงคราญ รัมย์คำ

1. หลักการและเหตุผล

การดำเนินการสวนพฤกษศาสตร์มีเป้าหมายหลักเพื่อเป็นพื้นที่รวบรวมพืชต่าง ๆ ทั้งที่ได้จากธรรมชาติ และพันธุ์พืชที่เกษตรกรพัฒนาเอง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ในประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่จัดตั้งขึ้นให้ถูกต้องตามหลักวิชาการไม่มาก ซึ่งไม่กระจายไปสู่ประชาชนทุกภูมิภาค และทุกจังหวัด ทำให้ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงได้ง่าย การกระจายแนวคิดการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ไปสู่ภูมิภาคอื่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการเลือกจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ที่จังหวัดสุโขทัย จึงเป็นโครงการนำร่องที่ต้องการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างซึ่งไม่มีสวนพฤกษศาสตร์ ประกอบกับจังหวัดดังกล่าวมีความเหมาะสมเพราะว่าเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ซึ่งประกอบไปด้วยโบราณสถานและวัดถุกมากมาย อุทยานแห่งชาติที่ประกอบไปด้วยป่าไม้หลากหลายชนิด ที่ประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้จำนวนมาก หมู่บ้านที่มีชุมชนหลากหลายชาติพันธุ์ เกษตรกรประกอบอาชีพหลากหลายทั้งการทำสวน ทำนา และไร่ ที่พัฒนาพันธุ์พืชท้องถิ่นเป็นจำนวนมากด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้พื้นที่จังหวัดสุโขทัยเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ในภูมิภาคที่สมบูรณ์แบบเพื่อเป็นโครงการนำร่อง ที่จะนำเอารูปแบบการทำงานไปใช้ดำเนินการในพื้นที่อื่น นอกจากนี้การดำเนินการพื้นที่จังหวัดสุโขทัยมีแนวโน้มที่จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมาก ทั้งนี้เพราะว่าการที่มี

อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ และท่าอากาศยาน จะทำให้นักท่องเที่ยวมีสถานที่เที่ยวมากขึ้น การดำเนินการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ จังหวัดสุโขทัยมีเป้าหมายเพื่อเป็นโครงการนำร่องเพื่อเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นในภูมิภาคอื่น

เหตุผลในการเลือกพื้นที่

คณะกรรมการดำเนินการมีความเห็นร่วมกันเลือกทุ่งทะเลสวนหลวง จังหวัดสุโขทัย เป็นสถานที่จัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังนี้คือ

1. เป็นพื้นที่อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ (แก้มลิง)
2. ระยะเวลาห่างจากเมืองสุโขทัยไม่ไกลเกินไปสามารถเดินทางติดต่อได้สะดวก
3. บริเวณใกล้เคียงมีชุมชนตั้งอยู่บางส่วน ซึ่งสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินการมีโรงแรมเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงจะมีงานทำเพิ่มขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์พืช และพืชที่พัฒนาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. จัดแสดงเพื่อการทัศนศึกษาสำหรับประชาชน นักเรียน และนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ
3. อนุรักษ์พืชดังกล่าวนอกถิ่น เพื่อเก็บรักษาไว้ป้องกันการสูญพันธุ์ หากการอนุรักษ์ในถิ่นประสบความล้มเหลว จะได้มีพันธุ์พืชที่จะกลับมาสู่ธรรมชาติและฟื้นฟูระบบนิเวศในกรณีที่เป็นพืชในธรรมชาติ หรือกลับสู่แปลงปลูกของเกษตรกรในกรณีที่เป็นพืชที่พัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยรอบให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม
5. เป็นภาพลักษณ์ที่เป็นความภาคภูมิใจของชุมชนท้องถิ่นและภาคเหนือตอนล่าง

3. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัดในปี 2552
1.แผนแม่บท	- ได้แผนแม่บท 1 แผน
2.สวนพฤกษศาสตร์สุโขทัย	- ได้สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่ง
3.จัดแสดงจำนวนชนิดพันธุ์พืชนอกถิ่นอาศัย	- จำนวนตัวอย่างที่รวบรวมและจัดแสดงไม่น้อยกว่า 10,000 ตัวอย่าง

4. กิจกรรมของโครงการ

กิจกรรมของโครงการต่อเนื่อง

กิจกรรม	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ 2552 แผนงาน	ประมาณการล่วงหน้า	
			ปีงบประมาณ 2553 แผนงาน	ปีงบประมาณ 2554 แผนงาน
1. แผนแม่บท	เล่ม	1	1	-
2. สวนพฤกษศาสตร์	แห่ง	1	-	-
3. แสดงพันธุ์พืชนอกถิ่น	ตัวอย่าง	10,000	15,000	20,000
4. โรงอาหาร	แห่ง	-	1	-
5. หอคอยสูงพร้อมนาฬิกา 4 ทิศ	แห่ง	-	1	-
6. ระบบไฟฟ้าแบบใช้พลังงานลมพร้อมอุปกรณ์	ระบบ	-	-	1
7. กังหันลมพร้อมอุปกรณ์	ระบบ	-	-	1
8. โคมหลังคาจัดแสดงสามารถ ปิด – เปิดอัตโนมัติ	หลัง	-	1	-
9. ระบบไฟฟ้าสำรองพร้อมอุปกรณ์	ระบบ	-	1	-
10. กังหันลมพร้อมอุปกรณ์	ระบบ	-	1	-
11. บ้านดินสำหรับเจ้าหน้าที่และรับรองแขก	หลัง	-	6	-
12. บ่อบำบัดน้ำเสียพร้อมอุปกรณ์	บ่อ	-	4	-
13. ลานจอดรถจักรยานยนต์พร้อมอุปกรณ์	แห่ง	-	-	6
14. ทางเดินสำหรับคนพิการพร้อมทางออก	เมตร	-	-	4,000
15. บอร์ดสื่อสารด้านประชาสัมพันธ์	บอร์ด	-	20	50
16. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ	แห่ง	-	-	6
17. ป้ายอักษรเบลล์ สำหรับคนพิการทางสายตา	แห่ง	-	-	4
18. ป้ายสื่อสารระบบไฟฟ้าอักษรวิ่ง	ป้าย	-	-	2
19. ช่องทางสำหรับรถจักรยานรอบสวน	เมตร	-	4,000	4,000
20. ระบบเสียงตามสาย	ระบบ	-	1	-
21. จอสัมผัสพร้อมอุปกรณ์ แสดงข้อมูลพืช	แห่ง	-	1	-
22. สะพานลอยฟ้าชมเรือนยอดไม้	แห่ง	-	-	1
23. ม้านั่งทำด้วยเหล็กอัลลอยล์	ตัว	-	500	100

กิจกรรม	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ 2552 แผนงาน	ประมาณการล่วงหน้า	
			ปีงบประมาณ 2553 แผนงาน	ปีงบประมาณ 2554 แผนงาน
24. แผ่นป้ายสำหรับจารึกประวัตินามผู้ บริจาคพันธุ์ไม้	ป้าย	-	100	100
25. กล้องถ่ายรูประบบ ดิจิตอล ระบบ SLR พร้อมเลนส์	กล้อง	-	1	-
26. เครื่องสแกนความละเอียดสูง	เครื่อง	-	1	-
27. โทรศัพท์ชนิดจอแบน 29 นิ้ว	เครื่อง	-	2	2
28. ตู้เย็นขนาด 7 คิวบิกฟุต	เครื่อง	-	2	2
29. เครื่องตัดหญ้าแบบขี้อ่อน	เครื่อง	-	2	-
30. เครื่องตัดหญ้าแบบเซ็น 4 ล้อ พร้อมที่ เก็บหญ้า	เครื่อง	-	2	-
31. ระบบแก๊สชีวภาพ	ระบบ	-	-	1
32. รถไฟฟ้าน้ำเทียว	คัน	-	-	2
33. รถขยะ	คัน	-	1	-
34. วิทยุสื่อสาร	เครื่อง	-	-	1
35. กล้องวิดีโอ	ตัว	-	1	-

กิจกรรมที่ดำเนินงานในปี 2552

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ 2552											
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. จัดทำแผนแม่บท	1 เล่ม												
2. จัดแสดงจำนวนชนิดพันธุ์ นอก ถิ่นอาศัย	1,000 ตัวอย่าง			100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
3. ก่อสร้างอาคาร	4 หลัง	ออกแบบ			ดำเนินการก่อสร้าง								
4. ก่อสร้างอาคารเรือนกระจก	5 หลัง	ออกแบบ			ดำเนินการก่อสร้าง								
5. ถนนภายในพร้อมระบบน้ำ	1 เส้น	ออกแบบ			ดำเนินการก่อสร้าง								
6. ห้องสุขา หญิง - ชาย	4 หลัง	ออกแบบ			ดำเนินการก่อสร้าง								
7. โรงจอดรถ	2 โรง	ออกแบบ			ดำเนินการก่อสร้าง								
8. ป้ายชื่อสวนพร้อมการตกแต่ง	1 ป้าย	ออกแบบ			ดำเนินการก่อสร้าง								
9. รูปปั้นขนาดเท่าตัวคน	2 องค์												
10. ลานจัดแสดงพร้อมอัฐจันทร์	1 แห่ง												
11. ร้านกาแฟ ขนาด 4 x 4 เมตร	1 แห่ง	ออกแบบ			ดำเนินการก่อสร้าง								

5. ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุด

ระยะเวลาดำเนินการรวมจำนวน 1 ปี เริ่มในเดือนตุลาคม 2551 และสิ้นสุดเดือน กันยายน 2552

6. พื้นที่ดำเนินการ

ทุ่งทะเลหลวง ต.ปากแคว อ.เมือง จ.สุโขทัย

7. ความพร้อมโครงการและการคำนวณผลตอบแทนของโครงการ

ดำเนินการได้ทันที

อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อม (ระบุ) _____

ยังไม่ได้เตรียมการ

8. แนวทางการดำเนินงาน

1. สำรวจและจัดทำแผนแม่บทในการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริง

2. ดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อาคารที่พักอาศัย และระบบสาธารณูปโภคเบื้องต้นให้พนักงานเข้าปฏิบัติการในพื้นที่

3. สำรวจ ศึกษา และจัดทำบัญชีรายชื่อพรรณไม้ในวรรณคดี พุทธประวัติ ไม้มงคล และพรรณไม้นอกถิ่นอาศัย

4. ดำเนินการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งนันทนาการ โดยเฉพาะการสื่อความหมายและการจัดโปรแกรมให้สอดคล้องกับกิจการด้านสวนพฤกษศาสตร์

5. ดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

9. การวางระบบการติดตามและผล

- การติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ ด้วยการรายงานผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโครงการประจำเดือน ให้แก่หน่วยงานกลาง

- การติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามหลักความคุ้มค่า ด้วยการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไป

10. ตัวชี้วัดและแนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัดในปี 2552
1.แผนแม่บท	- ได้แผนแม่บท 1 แผน
2.สวนพฤกษศาสตร์สุโขทัย	- ได้สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่ง
3.จัดแสดงจำนวนชนิดพันธุ์พืชนอกถิ่นอาศัย	- จำนวนตัวอย่างที่รวบรวมและจัดแสดงไม่น้อยกว่า 10,000 ตัวอย่าง

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชนอกถิ่นในภาคเหนือตอนล่าง
2. สามารถรองรับนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวได้
3. เป็นศูนย์การเรียนรู้ความหลากหลายของพืชภาคเหนือตอนล่าง
4. เสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง
5. เป็นเอกลักษณ์อีกแห่งหนึ่งของภูมิภาคเหนือตอนล่างที่จะเป็นความภาคภูมิใจของชุมชนท้องถิ่น